І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь…
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740 Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 49. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 13-го БЕРЕЗНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 13, 1959 No. 49. РІК LXVI.

СЕНАТ ЗАТВЕРДИВ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО НАДАННЯ ПРАВ СТЕЙТУ ГАВАЯМ

Вашингтон. — В середу 11 березня Сенат розглядав справу надання прав стейту Гаваям і після не надто довгих дебат прийняв 76 голосами проти 15 відповідний законопроєкт у цій справі. Негайно після прийняття передано законопроєкт на розгляд Палати Репрезентантів, яка, як сподіваються, затвердить його без більшого спротиву. Після прийняття Палатою Репрезентантів законопроєкт передадуть до Білого Дому для підпису Президентові. Таким чином Гаваї, які були досі американською територією, стануть 50-им стейтом З'єдинених Держав Америки і вже в День Незалежности 4 липня ц. р. зможуть додати свою зірку до американського прапору, який після визнання стейтом Аляски нараховує 49 зірок. За признання прав стейту Гаваям голосувало 30 республіканців і 46 демократів і проти заявилося 14 південних демократичних сенаторів разом з одним з республіканських сенаторів, Джаном Маршалом Батлером з Меріленду. Справу Гаваїв у Сенаті полагоджено багато скоріше, як справу Аляски, дискусія над признанням якій зайняла цілих сім днів. За негайне признання прав стейту Гаваям заявився також през. Айзенгавер, стверджуючи під час своєї пресової конференції в середу 11 березня, що він увесь час обстоював й обстоює цю справу. В користь Гаваїв голосували навіть деякі із південних демократів, хоч водночас із цим дехто з них особливо ж сен. Істленд з Міссісіпі виступали дуже рішуче проти надання стейтових прав Гаваям, заявляючи, що з цього скористають тільки комуністи, які мають сильні впливи в робітничих спілках на Гаваях. У відповідь на це сен. Каррол з Колорадо ствердив, що на Гаваях виявлено досі тільки 25 відомих комуністів. В політичних колах думають, що за признання прав стейту Гаваям заявиться в Палаті Репрезентантів, пропорційно така ж сама більшість, як у Сенаті, тим більше, що Палата Репрезентантів погодилася вже 337 голосами проти 69 на обмеження загальної дебати в цій справі до шести годин й індивідуальних виступів із доповненнями до законопроєкту до п'яти хвилин. Вістку про затвердження Сенатом законопроєкту в справі надання прав стейту Гаваям прийняло гавайське населення з захопленням і готується відзначити цю подію урочистими маніфестаціями після прийняття законопроєкту в Палаті Репрезентантів.

Закон про продовження обов'язкової служби прийнятий в Сенаті

Вашингтон. — 11-го березня Сенат більшістю 90-ох голосів проти одного прийняв законопроєкт про продовження на чотири роки обов'язкової військової служби. Згідно з цим законопроєктом мусітимуть голоситися до військової служби всі чоловіки у віці від 18-ох до 26-ох років. Сенат не дебатував довго над цим проєктом, а голова Сенатської Комісії Збройних Сил сенатор - демократ із Джорджії Річард Б. Рассел заявив, що майже одноголосне прийняття законопроєкту, „покаже Кремлю, що ЗДА цим хочуть сказати". Цей законопроєкт відіслано до Палати Репрезентантів, яка вже його була ухвалила, але тепер мусить зайняти становище до одної поправки, яку ухвалив Сенат, а саме про продовження на чотири роки додаткових платень лікарям, дентистам і ветеринарним лікарям, які служать при збройних силах ЗДА. Проти законопроєкту голосував сенатор-республіканець із Північної Дакоти, який постійно голосує проти обов'язкової військової служби під час миру.

Число безробітних незначно збільшилося

Вашингтон. — Статистичні бюра департаментів торгівлі і праці повідомляють, що число затруднених і безробітних в місяці лютому ц. р. в порівнянні з цьогорічним січнем майже не змінилося. Число затруднених в лютому ц. р. збільшилося тільки на 16,000 в порівнянні з січнем і становило 62,722,000; число безробітних збільшилося на 25-000 і становило 4,749,000. Але число затруднених в лютому в порівнянні з лютим 1958 р. збільшилося на 734,000, а число цьогорічних безробітних в порівнянні з тим самим часом минулого року зменшилося аж на 424,000. Минулого року число затруднених від січня до лютого було збільшилося на 428,000, а число безробітних зросло було на 679,000. Передбачають, що в березні збільшиться число затруднених і зменшиться число безробітних, бо вже почнуться деякі весняні роботи. В лютому був такий самий відсоток безробітних у відношенні до числа всіх зареєстрованих робітників як і в попередньому місяці, це значить 6 : 1. Голова Американської Федерації Праці — Конгресу Індустріяльних Орган. Джордж Міні критикує уряд за те, що нічого не робить, щоб зменшити число безробітних. Він каже, що робітні сили не є використані на 20 відсотків. Уряд повинен подбати про те, щоб всі ті, які можуть працювати, причинялися до розбудови економіки країни.

В АМЕРИЦІ

● **Інформаційна Фундація для справ здоров'я** повідомляє, що поважне число захворінь на поліо в 1958 році пояснюється тим, що значна частина населення ЗДА ще не нащепилася вакциною д-ра Солка. Уряд здоров'я закликає всіх громадян у віці нижчому за 40 років по три рази нащепитися проти поліо ще перед літнім сезоном, коли найбільше буває випадків занедужання на цю хворобу.

● **Стейтова леґіслятура в Олбані, Н. Й.,** підвищила оплату за цивільні шлюби до трьох долярів. Цього збільшення домагався посадник Ню Йорку Роберт Вагнер, бо дотеперішня дводолярова оплата спричинювала дефіцит бюра, яке переводить цивільні шлюби в місті.

● **Пані Айзенгавер** втратила 5 фунтів своєї ваги за три тижні побуту в лікувальному закладі Елизабет Арден в Мейн Ченсі, Арізона. 10-го березня пані Айзенгавер прибула на летовище у Вашингтоні, де її зустрів син, майор Джан Айзенгавер. Вона сказала журналістам, що їздила до Арізони на відпочинок, якого конче потребувала.

● **Фармер Том Рід,** копаючи рів під фундамент нового будинку, знайшов горнець із золотими й срібними монетами на суму 300 долярів. Колектори встановили, що ці монети закопано сто років тому і оцінили їх вартість на 1,000 долярів.

● **Заарештовано чотирьох бандитів у Мінеолі, Лонг Айленд,** які пограбували на 73,600 дол. банк у Массапіквї, Л. А., стероризувавши банкових службовців і клієнтів. Поліція заарештувала їх якраз у той час, коли вони ділилися здобиччю, що виносила 69,800 дол. Де решта грошей — покищо невідомо.

ГЕРТЕР В СЕНАТСЬКІЙ КОМІСІЇ

Діючий державний секретар Крістіян А. Гертер (ліворуч) розмовляє з головою сенатської комісії для закордонних справ сен. Фулбрайтом перед переслуханнями в справі Берлінської кризи, що їх проводила згадана комісія за закритими дверми.

Президент хотів би мати в своєму кабінеті новий пост — „першого секретаря ЗДА"

Ню Йорк. — З оголошених друком листів президента Айзенгавера в тижневику „Лайф" виходить, що ще минулого року Президент писав до свого приятеля, що хотів би реорганізувати кабінет таким способом, що створив би в ньому пост „першого державного секретаря ЗДА", і найменував би на нього державного секретаря Джана Фостера Доллеса. „Перший секретар ЗДА" був би відповідальним перед президентом ЗДА і координував би працю таких аґенцій, які займаються проблемами закордонної політики, це значить державного департаменту, Інформаційної Агенції ЗДА, Адміністрації Міжнародної Співпраці та міжнародною діяльністю департаментів торгівлі, рільництва, праці і скарбу. У своїх листах президент порушив і численні інші проблеми як освіти релігії, журналістичної праці. В першій частині надруковано 22 листи Президента, не подаючи їхніх адресатів, тільки видруковано 12 Президентових приятелів, до яких він писав листи.

Президент Айзенгавер вітає свого гостя — президента Ель Сальвадору Лемуса

Вашингтон. — 10-го березня президент Айзенгавер вітав у столиці як свого гостя президента Ель Сальвадору Хозе Маріо Лемуса. Айзенгавер вітав президента Лемуса на летовищі Нешенел, а одночасно батерії віддали 21 постріл на привітання ельсальвадорського голови держави. Президент Айзенгавер хвалив полковника Лемуса за „його прихильність до тих ідеалів, на основі яких збудовано ЗДА". Ельсальвадорський президент заявив, що його держава „завжди йтиме плече в плече із ЗДА та з іншими державами, які боролися, борються і будуть боротися за демократію навіть коли б прийшлося життя покласти в цій боротьбі". Пізніше в промові на Раді Організації Американських Держав президент Лемус сказав, що країни Латинської Америки стануть сильною твердинею проти комунізму тільки тоді, коли зможуть розв'язати свою проблему недорозвинення. Він промовляв і до Конґресу, де закликав до єдности всіх держав Америки.

ЗДА мають малу атомову зброю для піхоти

Вашингтон. — Комісія Атомової Енергії аж тепер повідомила про те, що ще восени минулого року на дослідному полі в Неваді випробовувано малу атомову зброю, якою послуговуватимуться піхотинці. Це повідомлення опубліковано тому, бо цього домагалися сейсмологи та інші науковці, які не могли собі пояснити дрожань і струсів землі в тому часі, коли в Неваді відбувалися пробні атомові вибухи, про які минулого року не було повідомлення. Найменшу атомову зброю можуть випускати два піхотинці. Випробовано тоді також атомову зброю, яка мала силу однієї тонни вибухового матеріялу ТНТ, шістьох тонн, 57 тонн, 84-ох, 83, 36, 92 і 100 тонн. Для порівняння треба пригадати, що перша бомба, скинена на Японію в 1945 р., мала силу вибухового матеріялу ТНТ 20,000 тонн.

Шеф штабу армії генерал Тейлор збирається йти на емеритуру

Вашингтон. — Часописний репортер довідався від штабу армії, що її шеф генерал Максвел Д. Тейлор плянує відійти на емеритуру з днем 30-го червня цього року, бо того дня йому закінчиться друга дворічна каденція на його дотеперішньому пості. Також адмірал Арлі А. Бирк 17-го серпня ц. р. закінчить 4 роки праці на пості шефа штабу морських операцій. І генерал Тейлор і адмірал Бирк мають по 57 років. Того самого віку є шеф штабу летунства генерал Томас Вайт, але він 30-го червня ц. р. докінчить тільки першу дворічну каденцію, а згідно з практикою, військові шефи штабів звичайно працюють на своїх становищах по чотири роки, бо бувають по два рази найменовувані. Якщо уряд знайде якусь активну службу для ген. Тейлора і адмірала Бирка, то вони обидва могли б ще залишитися в активній службі на деякий час.

Уперше після рецесії збільшилися інвестиції в підприємствах

Вашингтон. — Департамент торгівлі ствердив, що по раз перший після господарської рецесії 1957-1958 років поважніше збільшилися видатки в бизнесові інвестиції, що є певною познакою того, що економіка країни розвивається нормально і змагає до нового рекорду. При кінці січня цього року бизнесові інвестиції оцінювали на 84, 900,-000,000 долярів, це значить, що згідно з сезоновим погодженням видатки на інвестиції зросли на 300 мільйонів долярів в порівнянні з груднем 1958. Видатки на інвестиції зростають від жовтня 1958 року, але це збільшування було менше, аж в січні ц. р. на основі тимчасових повідомлень можна ствердити, що роздрібний продаж товарів в лютому ц. року був на 100 мільйонів більший в порівнянні з груднем 1958 і становив 14,943,000,000 долярів.

Генерали Ґрунтер і Твайнінґ запевняють про силу Заходу

Ню Йорк. — Колишній головний командант збройних сил держав Північно - атлянтійського пакту (НАТО), тепер президент Американського Червоного Хреста ген. Альфред Грунтер, і голова шефів об'єднаного американського штабу ген. Натан Твайнінґ промовляли у минулий вівторок на бенкеті керівників американського фільмового промислу в Ню Йорку у рямцях кампанії в користь Червоного Хреста. Приявними були 125 фільмових потентатів з президентом „20-Сенчері Фокс Фільмс Корпорешен" Скурасом, який головував на бенкеті. Обидва названі генерали запевняли, що Захід має військову перевагу над Совєтами і їх сателітами. Але водночас ген. Грунтер вказував на більші зусилля Совєтів в ділянці пропаґанди і державних субвенцій для цілей культури. Совєти, казав він, видають більше грошей на заглушування західніх радіоавдицій, як цілий вільний світ видає на всі культурні цілі. Совєтський бльок видатку є щорічно $1 більйон на культуру й інформацію, а ЗДА тільки 100 мільйонів з державної каси. Ген. Грунтер висловив переконання, що вдасться оминути гарячу війну, але закликав до більших зусиль, якщо Америка хоче виграти холодну війну. Ген. Твайнінґ пояснював, чому кругло половина всіх збройних сил ЗДА стаціонована поза тереном Америки.

Нассер гостро атакує Ірак і комуністів, як „чужинецьких аґентів"

Каїро. — Президент З'єдиненої Арабської Республіки Ґамаль Абдель Нассер у публічній 18-хвилинній промові вперше одверто натаврував політику уряду Абдуль Карім Кассіма в Іраку, при чому гостро заатакував комуністів, назвавши їх „аґентами чужої держави". Нассер пригадав, що він підтримував Кассіма в його революції проти режиму короля Фейсала в липні минулого року та дав асиль на території З'єдиненої Арабської Республіки для комуністів, видалених з Іраку за попереднього режиму. Не зважаючи на те, уряд Кассіма і комуністи почали намагатися „розколоти арабський світ". Нассер все ж запевняв, що він „не має права гніватися", що — за коментарями преси — означає, що покищо З'єдинена Арабська Республіка не зірве дипломатичних взаємин з Іраком, дармащо Ірак видалив 10-ох дипломатів тієї Республіки. Преса в Каїро закидає урядові Кассіма що він пляново зорганізував в Багдаді вуличну демонстрацію проти Нассера та що переводить криваву розправу зі своїми противниками після здавлення революти в Мосулі.

Західня Німеччина — центр совєтських атак

Москва. — Совєтська преса — за приказом з Кремлю — продовжує нацьковувати однаково Англію, як Францію проти Західньої Німеччини, зовсім інакше пишучи про Мекміллена і де Голя, як про Аденауера. Від часу від'їзду англійського прем'єра Мекміллена з Совєтів совєтська преса ні словечком не згадує про тодішні виступи Хрущова і Мікояна, які були поличниками для Мекміллена і торпедували його примирливу місію, а зате прославляють Мекіллена і розписуються про успіх його відвідин та про надії, що він, вернувшись до Лондону, переконуватиме союзників Англії в потребі „миру через переговори". У цьому тоні писали однаково „Правда", як „Ізвєстія". Зокрема „Правда" принесла велику статтю Ілії Еренбурга, відомого „франкофіла", який „піддає в сумнів" часописні звідомлення, що канцлер Аденауер і президент Франції де Голь дійшли до повної згоди. Він поручає Англії і Франції іти спільним фронтом і не забувати про минулу та майбутню загрозу збоку Німеччини. Мовляв, в Західній Німеччині недарма сердилися, коли Мекміллен підніс тост в Москві на честь оборонців Лондону і Сталінграду з останньої світової війни. Преса у Москві і Хрущов у східньому Берліні заєдно атакують старого канцлера Аденауера ,як ніби найбільшу перешкоду для осягнення згоди між СССР і Заходом.

Хрущов і німецькі комуністи повторюють всі давні вимоги

Берлін. — В офіційному комунікаті, що появився у середу 11-го березня ц. р. на закінчення 8-денної візити Хрущова в Східній Німеччині, повторено знову всі давні вимоги щодо перетворення західнього Берліну у „вільне місто" та про підписання мирового договору з кожною зокрема з двох частин поділеної Німеччини. Весь той комунікат втриманий в стилі комуністичної фразеології з називанням Заходу „імперіялістичними силами", які „приготовляють атомову війну", та представлюванням себе, як „миролюбні країни", що мають на увазі тільки мир і справедливість для німецького народу. Це, мовляв, імперіялістичні західні країни зберігають в західньому Берліні стан воєнної окупації що його треба мерщій закінчити. Совєти готові „гарантувати" статус вільного міста в яке буде перетворений західній Берлін. Німецькі комуністи заявили в тому комунікаті ще раз, що вони обіцяють вільний доступ до західнього Берліну „на захід і на схід", якщо західній Берлін буде перетворений у „вільне місто". Повторено вимогу скликання конференції „на вершинах та конференції міністрів закордонних справ з участю Польщі і ЧСР лише для справи „вільного міста" і мирового договору. Східньо німецька делеґація ревізитуватиме Хрущова в травні ц. р у Москві. Хрущов заповів від'їзд з Берліну до Москви на четвер 12 ц. м.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Луїзіянський відділ товариства Доньки Американської Революції** сповістив окремим письмом д-ра Олександра Сас-Яворського, що крайове правління цієї організації обрало його кандидатом для відзначення „Золотою Медалею", що її щороку надають від імені Доньок Американської Революції тим американським громадянам, які причиняються до зрозуміння і поглиблення американізму. Минулого року таку „Золоту медалю" ДАР-і одержав Сіґурд Андерсон, губернатор Савт Дакоти, американець норвезького походження.

● **Українці в Гаррисбургу, Па.,** здебільша інженери й техніки, що працюють у фірмі Лорі, закупили або зібрали поміж собою декілька десятків англомовних книжок про Україну й українські справи і подарували їх місцевій стейтовій бібліотеці. Цю збірку поповнили теж деякі окремі особи, як напр. інж. Василевський, які закуповують постійно для бібліотеки важливіші українські видання. Окрему виставку цих видань і предметів українського народного мистецтва влаштувало правління бібліотеки в листопаді м. р.

● **Доповідь К. В. Варварова** на тему „Українська революція в дебатах і документах ЗДА" влаштовує Комісія ВУАН у ЗДА для дослідів над пореволюційною Україною і Сов. Союзом в суботу дня 14-го березня ц. р., о год. 4-ій у приміщенні УВАН, при 11½ Вест, 26-та вул. у Н. Й.

ПРЕЗИДЕНТ НЕ ВИКЛЮЧАЄ АТОМОВОЇ ВІЙНИ ЗА БЕРЛІН

НЕ ХОЧЕ РОЗГЛЯДАТИ ХРУЩОВИХ „СМІХОВИНОК", ЯК ВІН НАЗВАВ ЩОРАЗ НОВІ ПРОЄКТИ СОВЄТСЬКОГО ПРЕМ'ЄРА

Вашингтон. — У своїй дев'ятій з черги пресовій конференції, що її президент Айзенгавер відбув в минулу середу 11-го березня ц. р. протягом останніх дев'ятьох тижнів, він найбільше уваги присвячував військовому аспектові Берлінської кризи. На самому початку конференції Президент звернув увагу на приїзд до Вашингтону 24-х журналістів, по одному з 24-х країн, і привітав їх, якщо вони були учасниками тієї конференції. Президент ще раз заперечив плян висилки додаткових американських військ до Західньої Німеччини чи Західнього Берліну, вказавши, що навіть кілька додаткових дивізій не змінили б тамошньої ситуації. Не можна, мовляв, вести війни в некорисних умовинах. Тому Президент заявив виразно, що коли б Совєти накинули Заходові війну, то він „ані в снах не думав би" про пробування виграти війну в Европі наземними військами. Тоді, мовляв, „було б досить часу подумати про вжиття інших засобів". На інший запит журналіста Президент виразно заявив, що він не виключає атомової війни. Однак він кількакратно підкреслив, що не думає, щоб будь-хто був такий „нерозумний" розпочинати війну за Берлін, перешкоджуючи З'єдиненим Державам та іншим альянтам у виконуванні їхніх зобов'язань і відповідальности в тому обширі. Президент назвав „абсурдом" твердження, наче б він ставив вище збалянсований бюджет від потрібної оборони країни. Збалянсований бюджет — заявив Президент — є саме життьовою частиною національної безпеки. Совєти хотіли б загнати Америку до банкруцтва і вся їхня світова стратегія полягає на тому, щоб доказати народам, що система вільної господарки у вільному суперництві не може правильно функціонувати. Безконтрольне видаткування грошей на збройні сили довело б до перетворення держави в „касарняну державу". Президент легковажно поставився до останньої пропозиції Хрущова, щоб у західньому Берліні поставити поруч із військовими гарнізонами трьох західніх великодержав також гарнізон Совєтського Союзу, чи невтральних країн. Він просто заявив, що „не думає багато" про цей проєкт, як теж не вважає за відповідне негайно реаґувати на кожну „сміховинку" Хрущова „чи якнебудь він їх називає". Президент ствердив, що широкий американський загал очевидячки ставиться поважніше до Берлінської кризи, ніж це буває в деяких колах у Вашингтоні, де тенденції приймають подекуди вид „гістерії". Він ще раз підкреслив, що коли б прийшло до війни за Берлін, то вона розпочалась би „з совєтського боку". Він заперечив знову потребу зберігати велику наземну армію, однак зазначив при тому, що „не думає, щоб 879,000 війська це була мала армія". Президент знову боронив висоти військового бюджету у пред'явленому вигляді на $ 40,945-000,000, пригадавши, що шефи об'єднаного штабу, як цілість, потвердили, що це достаточний бюджет, дармащо кожний з них зокрема хотів би для свого роду збройних сил більших грошей. Тільки дуже нечисленні інші справи — Гаваї, безробіття — були також предметом тієї пресової конференції.

Італійські комуністи пропонують „народний фронт" проти здогадної загрози фашизму

Рим. — Від вівтірка 10 ц. м. почала радити у Римі конференція коло 150 найвидатніших італійських комуністів, активних в різних ділянках італійського політичного, культурного, суспільного і робітничого життя. Вона ведеться під гаслом співпраці з усіми „протифашистськими" силами, при чому італійські комуністи виразно кокетують не тільки лівих соціялістів Нені, але й соціял-демократів Сараґата та навіть ліве крило керівної Християнсько-Демократичної Партії. Вони мотивують потребу об'єднаної акції проти небезпеки наслідування в Італії французького режиму де Голя, утотожнюваного комуністами з фашизмом. Самі комуністи ніби, за їх заявами, не компетують на керівну ролю в такому „народному фронті". Комуністи твердять, що теперішній центро - правий уряд Антонія Сені промощує шлях для „фашизму". Вони зумисне роздувають ніби холодне відношення президента Італії Ґронкі до Північно - атлянтійського пакту та вбачають у цьому доказ на можливість кооперації комуністів з лівим крилом Християнсько - демократичної партії. Як конкретну ціль в закордонній політиці комуністи вказують на конечність недопущення до американських ракетних баз на терені Італії та відіграння посередницької ролі в Берлінській кризі. Комуністи сердяться, що міністер закордонних справ Джузеппе Пелла переведе наступний тиждень на нарадах в західньо - европейських столицях та, зокрема, разом із прем'єром Антоніо Сені буде нараджуватись з урядами Франції і Західньої Німеччини.

У СВІТІ

● **В англійській телевізійній програмі** виступила минулого тижня 64-літня Павля Вольф, рідна сестра Адольфа Гітлера. Вона жила в Німеччині дуже бідно й цілком відокремлено, а погодилась виступити в телевізії під умовою, що їй не будуть ставити ніяких запитів політичного характеру. Вона говорила виключно про дитячі роки Гітлера. Авдиція відбулась під назвою „Тиранія". Англійський коментатор звернув увагу на те, що Павля Вольф і інші уцілілі члени родини Гітлера згадують про нього, як про нормальну людину, коли весь світ уважає, що він був психопат.

● **Міська рада та окремі багатії міста Феррари в Італії,** склали дол. 35,000, за які хочуть купити в одного, ближче неназваного американського бібліофіла, Біблію італійського монаха чину ОО Домініканів, Ґеролямо Саванароллі, що згинув 29 травня 1498 року на костирі, засуджений на смерть за „єресь". Пізніше Католицька Церква засудила той вирок і реабілітувала Саванароллю. На тому примірнику Біблії є власноручні завваги Саванароллі. Переговори про купно цієї книги ведуться протягом трьох років.

● **У Мюнхені,** в славетній мистецькій ґалерії Стара Пінотека, невідома особа обілляла сірчаним квасом образ Рубенса „Упадок проклятого", оцінений на мільйон долярів. Винуватця цього вандальського вчинку не знайдено.

● **З Південно - Африканського Союзу,** де тривають заворушення чорних проти англійської адміністрації, видалено парляментарного посла, соціяліста Джона Стонгавза, який, приїхавши з Англії для дослідження місцевих проблем, виголошував промови, в яких гостро критикував адміністрацію і солідаризувався з муринами. Англійські соціялісти зняли з цього приводу крик у парляменті в Лондоні. Міністер колоній заявив їм, що це — внутрішня справа тієї автономної африканської країни.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25
В Джерзі Сіті і закордоном:		Jersey City and Foreign Rates:	
На рік	$14.00	One year	$14.00
На пів року	7.50	Six months	7.50
На три місяці	4.00	Three months	4.00

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МАНДРІВНІ ДИПЛОМАТИ

Одною з найбільш характеристичних рис міжнародної співпраці післявоєнних часів у порівнянні з періодом між двома світовими війнами, а ще в більшій мірі з 19-им сторіччям, є майже безперервні роз'їзди прем'єрів і міністрів закордонних справ. Раніше амбасадори були головними фігурами дипломатії, вони підготовляли договори, вони вели дипломатичну гру, а міністри й прем'єри приїздили лише для того, щоб формально скріплювати доконаний факт своїми підписами. Тепер ролі змінились: прем'єри і міністри закордонних справ стали мандрівними дипломатами, що намічають не тільки загальні політичні напрямні, але й виготовляють докладні пляни кожночасної тактики, а амбасадори зійшли до ролі майже тільки технічних виконавців чи посередників із дуже конкретними завданнями.

Клясичним мандрівним дипломатом є державний секретар Джан Фостер Доллес, який, вернувшись 9 лютого ц. р. з своєї останньої подорожі по Европі, зробив за час від січня 1953 р. кругло 56,000 миль всіми можливими засобами льокомоції буквально по всіх частинах земної кулі, виконуючи свої службові обов'язки. Але вже за цей один останній місяць, що минув від часу його поважного занедужання, англійський прем'єр Геролд Мекміллен їздив на 10 днів до СССР, після того відвідав Північну Ірляндію, а цього тижня полетів до Парижу і на четвер 12-го ц. м. мав бути в Бонні. 20-го цього місяця Мекміллен прилетить до Вашингтону, „вступивши по дорозі" до столиці Канади, Оттави. 83-річний західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер був минулого тижня в Парижі на нарадах з президентом де Голем і його найближчими співробітниками. Але й інші державні мужі наслідують методику дипломатичних зв'язків „чотирьох великих". Ось попередній прем'єр Італії Амінторе Фанфані їздив до Об'єднаної Арабської Республіки маніфестувати зацікавлення Італії проблемами (і нафтою!) Середнього Сходу. Югославський диктатор Тіто тількищо вернувся з кількатижневої подорожі по 8-ох країнах південної Азії, Океанії і Середнього Сходу. Саме в минулий понеділок 72-річний маршал вільного Китаю Чіянґ Кай-шек привітав на летовищі в Тайпеї, на Формозі, 23-річного йорданського короля Гуссейна, який шляхом на Тихий океан їде до З'єдинених Держав. Густий плян приїздів до Вашингтону чужинецьких корбнованих голів та президентів і прем'єрів свідчить з очевидністю про перехід справи дипломатичних переговорів безпосередньо у їхні руки. Нічого вже й казати про сателітних так званих прем'єрів і міністрів, які раз-у-раз паломничають до Москви, щоб відбирати безпосередньо накази від своїх зверхників. А самі вони, большевицькі диктатори, теж люблять їздити по світі. Увів цей звичай Хрущов, який спершу мандрував з Булґаніним, а тепер мандрує сам із своїми прибічниками. Від минулого тижня він виголосив щось із десять промов у Східній Німеччині, заскакуючи Захід щораз новими вигадками то в погрозливо-войовничому, то в солодкаво-примирливому тоні.

Ця метода мандрівної дипломатії має свої добрі сторони, як спосіб особистого контакту між відповідальними керівниками закордонної політики, але має й свої хиби, наражаючи їх на безпосередні атаки за кожну невдачу та виставляючи міжнародні контакти, так би мовити, на публічний форум. Хрущов, який мандрівну дипломатію сполучив із комуністичною пропаґандою, настоює на скликанні нової конференції на вершинах, яка нібито матиме більші шанси успіху, ніж конференція міністрів закордонних справ. Айзенгавер узалежнює свою участь в такій конференції від попередньої підготови, щоб не повторився блеф з конференцією на вершинах у Женеві в 1955 році. Англійський прем'єр Мекміллен нібито має за одну з цілей своєї теперішньої подорожі по західніх столицях переконати союзників-колеґ у доцільності конференції на вершинах і без великої підготови, як цього хоче Хрущов. Водночас він поручає „сильну, але пливку" політику супроти Совєтів, і має розвіяти невдоволення в Парижі й Бонні з приводу офіційного заповідження ним і Хрущовим переговорів про „розрідження" військових сил „у деяких районах Европи".

Як твердять кореспонденти із західніх столиць, державні мужі Північно-Атлантійського бльоку (НАТО) не дуже захоплені мандрівницькою енерґією Мекміллена. Насувається підозра, що він хоче використати недугу Доллеса, щоб перехопити керівну ролю у вільному світі для Англії — чого не бажають собі не тільки ЗДА, але й Франція та Західня Німеччина. На дипломатії Мекміллена занадто слідний вплив внутрішніх відносин в Англії з її пацифістичними соціялістами та боротьбою консерватистів за вдержання при владі. Американська закордонна політика ніколи не керується моментами внутрішньої партійної розгри. І це — ще один арґумент за зберігання лідерства у вільному світі за Америкою.

ТРЕТІЙ З'ЇЗД ПОЛЬСЬКОЇ КОМПАРТІЇ

Всі здогади, висловлювані в західньо-европейській та американській пресі, що перший секретар польської комуністичної партії Владислав Гомулка після свого повороту з Москви, де він брав участь у 21-му з'їзді комуністичної партії Совєтського Союзу, важко хворий і фізично і політично, виявилися правдивими тільки частинно. Хворів Гомулка справді таки, набравшися важкої грипи під час свого перебування в Москві, але наслідки цього захворіння він використав для того, щоб в спокою духа і в шпитальній атмосфері, далеко від злободенних справ, приготовити свою інавґураційну промову на третій з'їзд польської компартії, перший від часу смерти Сталіна і від критичних для партії жовтневих подій 1956 року.

Наслідуючи Хрущова, що говорив цілих вісім годин на московському з'їзді, Гомулка виголосив теж довжелезну 7-годинну промову, залишаючися для „пристойности" на одну годину поза Хрущовим, щоб не порушити авторитету вождя „світового комунізму". Говорив свою промову Гомулка на відкритті варшавського з'їзду, що відбулося у вівторок 10 березня ц. р., в приявності 1,431 делеґата від членства Польської Об'єднаної Робітничої Парті (ПОРП) і представників 42 комуністичних партій комуністичного бльоку і західнього світу. Совєтська комуністична партія була репрезентована на варшавському з'їзді, всупереч усім сподіванням проводу польської компартії, не Хрущовим, ані не Мікояном, а тільки членом ЦК КПСС Ніколасм Ігнатовим.

Щоб приподобатися Москві і вдержатися в лінії, визначеній Хрущовим, Ґромиком і Мікояном на московському з'їзді КПСС, Гомулка головну частину своєї промови присвятив закордонним справам, особливо ж критиці „збанкрутованого", за його словами, Заходу і висвітленню „катастрофальної ситуації" західніх великодержав, викликаної не тільки ... економічними кризами і воєнною нервозністю, але і ... страхом перед совєтськими міжконтинентальними ракетами, з допомогою яких Совєти можуть „досягнути кожну точку земної кулі". В дальшому Гомулка присвятив чимало уваги справам, зв'язаним з Німеччиною, заявляючи, що плян західніх великодержав перевести з'єдинення Німеччини з допомогою вільних виборів, є нереальний, бо він скріпить тільки „відплатні тенденції" німецьких мілітаристів, і погрожуючи, що якщо Бонн не схоче підписати пропонованого Совєтами мирового трактату, то Польща підпише сепаратний мир із Східньою (комуністичною) Німеччиною. Для Польщі, яка знає добре, що визначає для якоїсь держави втрата територій, найважливішою під сучасну пору справою є забезпечення за Польщею західніх земель, приєднаних після другої світової війни. Тому теж Польща не погодиться на західню розв'язку німецької справи, бо вона буде корисною тільки для західньонімецьких мілітаристів, які вимагають і вимагатимуть ревізії східніх границь Німеччини — говорив Гомулка.

В дальшій частині своєї промови Гомулка зайнявся внутрішньо-польськими проблемами, стверджуючи конечність підвищення індустрійної і сільсько-господарської продукції і накреслюючи напрямні партійної політики в церковній і культурній ділянках, особливо ж у зв'язку із заактуалізованими і широко дискутованими в Польщі проблемами свободи віри і слова. В загальному Гомулка ствердив, що комуністична Польща не вернеться до сталінських метод і репресій, але провід польської компартії рішений поборювати рішуче і знешкідливлювати всі „антисоціялістичні" виступи і дії. Якщо йде про релігійну свободу, то, згідно із заявою Гомулки, католицька церква у Польщі користала і користає із повної свободи, але ж разом із цим попередив, що провід партії і теперішній уряд не толеруватимуть ніяких антидержавних виступів збоку церковної влади. Наприкінці заявив Гомулка, що партія не має бажання вмішуватися в справи мистецької творчости, але водночас із цим підкреслив знову, що вона буде поборювати рішуче всі „антисоціялістичні" прояви і тенденції в літературному і мистецькому житті.

Сформульовані Гомулкою напрямні внутрішньої політики, як і не заторкнені ним основніше проблеми колективізації сільських господарств, вказують на те, що польські комуністи ще не рішилися на остаточне прикручення партійної і режимної шруби і на повну централізацію духового життя в Польщі. Посилюючи тиск партії на релігійну і мистецько-письменницьку ділянки, польські комуністи залишатимуть ще деякий час деякі вольности в цих ділянках, щоб під сучасну пору не викликувати внутрішніх труднощів і спротиву. З другого боку і Гомулка і прихильна йому партійна більшість на з'їзді докладуть всіх зусиль, щоб обміркувати й устійнити всі можливі способи протидіяння загрозам польського лібералізму і ревізіонізму, у споминому толеруванні яких обвинувачує Гомулку ліва т. зв. сталінська опозиція в партії.

Промова Гомулки, як і дотеперішній перебіг з'їзду польської компартії не дають підстав для сподівань на якісь основніші зміни в цій партії і в її політиці. Треба думати, що все — і склад нового ЦК і напрямні його внутрішньої і зовнішньої політики були устійнені і визначені заздалегідь у Москві тим фактором, що має реальну і політичну і мілітарну силу в Польщі, значить совєтськими дивізіями і комуністичними експонентами.

МІСТИКА ПРОТИ МІСТИКИ

Париж. — Основною небезпекою V-ої Французької республіки є брак політичної партії, на яку спирався б ген. де Голь у своїх намаганнях відродити її й відновити всі інституції не тільки формально, але й духово, вводячи в них новий дух, вводячи базу нової організованої сили. Цього ген. де Голь не хотів і не хоче, бо має містичну віру у Францію і основною своєю девізою поставив — єдність нації.

Справді, він нічого не робить, що ділило б націю. Якщо певна частина лівиці відпала, то вона має завжди відкриті двері, — ось філософія де Голя. В цій філософії він дуже послідовний. Послідовний настільки, що навіть не виступає гостро проти тих, які заперечують його пляни у важливих справах, щоб не викликати поділу.

При всій шляхетності постави, саме тут лежить слабість ґолізму, якщо такий існує. Ставимо під сумнів існування ґолізму тому, що сьогодні зводиться він до існування особистих намірів і плянів де Голя, і ніхто не назве його послідовників. Ґолізм зводиться до самого де Голя і ним вичерпується. Поза ним залишається та сама мозаїка партій, що й була, а „де-ґолівська партія" (Унія Нової Республіки) також являє собою мозаїку, зложену з далеко не найкращих елементів колишнього образу IV Республіки.

Франція відчуває потребу віднови політичного укладу. Алеж без великої особистости великі рухи не родяться. Де Голь є великою особистістю, але він не є політичним організатором, і ніколи не вмів, а тепер навіть не пробує творити руху після невдачі 1947-48 рр. І появляються нові партії. Характеристично, що тільки праві, бо лівиця — як ми казали — у великій мірі заламана, і в ній залишається паном таки компартія, яка при перших конкретних заходах нового режиму спекулює на невдоволенні мас обмеженнями і починає здобувати втрачений минулого року ґрунт.

Праві кола досі не організовані, виходять усі з альжирського бунту проти нездарности поміркованої демократії IV Республіки. Перша партія, створена з цього правого руху, Націоналістична партія, вже виступила в Альжирі проти прем'єра так, що її розв'язано. Тепер починає впливати нова, націонал-католицька, що носить назву Психологічна сила...

У червні минулого року, відразу після альжирських подій 13 травня появився маніфест Психологічної сили, в якому було написано:

„Ці дні, які потрясли Альжиром, можуть стати початком руху, що його історія занотує як жест Провидіння в користь франків та їхньої цивілізаційної місії на службі Богові. Бог виявляє себе через франків. Саме тому ми заклали 13 травня 1958 р., в день святої Жанни д'Арк, Психологічну силу, яку пропонуємо вам".

Цей маніфест підписав невідомий нікому чоловік — Жорж Сож.

Це — колишній кадровий активіст компартії, що закінчив школу комуністичних аґітаторів і організаторів у Бобіньї під Парижем. Уже три роки Сож об'їздить католицькі центри Франції, вербуючи симпатиків для „Центру високих дослідів соціяльної психології". А що ж це таке?

Програма Центру дуже „проста": „Врятувати суспільство від комуністичного заколоту; викликати пробудження прилюдної опінії, що могла б протиставити християнську містику містиці реалістичній. Розгортати це зрушення аж до християнського пробудження, що врятує людину й людство".

Кілька років тому Сожем зацікавилась армія, зокрема ж тоді, коли починала свої експерименти з психологічною акцією в альжирській війні. Приділений до штабу, він відбував численні подорожі до Альжиру, знайомлячись з полковниками, гарячими католиками. Опісля брав участь в підготові подій 13 травня, їздив по околицях, що вважаються твердинями т. зв. лівого християнізму, а потім викладав у військових школах, займаючись секретами „психологічної акції". Згодом здобув собі славу знавця марксизму.

Знання марксизму — це важлива справа, і цим Сож виразно хвалиться. Він заявив колись: „Моя перевага над церковною ієрархією в тому, що я знав чорта перед тим, як пізнати Бога". І Сож проповідує комуністичні методи в боротьбі з комуністами. „З большевиками — по-большевицьки" — цю стару засаду повторює він залюбки, підкреслюючи, що всякі методи добрі, коли вживати їх для доброї справи.

Психологічна сила має вже свою партійну структуру по всій Франції. Має свої клітини по селах і фабриках. Серед її кадрів знаходимо священиків, молодих старшин активної служби і старих полковників резерви, студентів, що шукають патріотичного ідеалу. Але до партії починають приставати ширші маси католиків, що побоюються приходу до влади комуністів. Тепер особливо активну пропаґанду розвиває Сож серед католицьких жінок, вважаючи, що вони мають зіграти спеціяльну ролю в будові барикади проти комунізму.

Одні бачать в Сожеві і його акції чергову праву авантюру. Інші — авангард помітного між католиками руху, що прямує до оздоровлення Франції на християнських засадах. А оздоровлення такого шукає не лише Франція, а й весь світ, що хоче вирватися з чимраз ґрізнішого круговороту, в якому матеріялізм і машина відсувають зовсім на другий плян людину, в якому люди шукають наркотиків у рок-ен-роллах чи „гула-гупах", замість шукати здорових і тривких основ для встановлення рівноваги між машиною і людиною.

У Франції це має дуже виразний політичний акцент, але ніякої конкретної програми. І ніхто не вгадає, куди цей рух зайде: чи до патерналізму парафіяльного характеру, чи до монархізму, чи до свого роду фашизму. А цього останнього не можна виключати, коли взяти до уваги, що Сож має численні клітини в армії, що він має за собою і єпископів, які будуть напевно грати ролю гальми, і будуть грати її довго, бо Сож виразно спирається на церковні кола, церковні організації та пресові органи. Кажуть, що за всією його акцією стоять навіть деякі особи в Ватикані. На першому місці називають монс. Оттавіяні, секретаря Конґреґації.

Акція Сожа викликає застереження, але й підтримку багатьох зовсім не фашистів. Франція потребує правиці, спертої на міцну базу, а не на неґативізм тільки опозиції до всього, що було досі після війни. Досі т. зв. клясична правиця не здобула у Франції ґрунту, і нема ніякого середовища, що плекало б національну доктрину. Певно, Франція ще стоїть далеко від того, щоб у ній народився франкізм чи салязаризм. Але правиці організованої, правиці з виразною концепцією Франція, як і кожне суспільство, потребує. Зокрема ж потребує вона містики, що протиставилася б містиці комунізму.

Жорж Сож сіє при допомозі священства. А ніякий сіяч не є певний плодів.

О. Д-вич

І. Світ

МАПА ДВОХ САТЕЛІТІВ

Свого часу у „Свободі" була видрукована стаття М. С. під назвою „Мапа двох сателітів". З інтересом читаємо статті, коли в них є щось про нашу далеку батьківщину. На жаль, цим разом було певне розчарування. Причин до цього було кілька, а головна та, що автор статті на основі неточних тверджень прийшов до неправильних висновків.

Це була рецензія на велику мапу і статтю в „Нешенел Джіоґрефік Меґезін" про Польщу та Чехо-Словаччину.

Спробуємо дати трохи інше насвітлення всьому питанню, бо вважаємо, що читачі „Свободи" мають право точно знати про справи, які стосуються їх батьківщини та трактування України в американській спеціяльній пресі.

Отже, основне — згадана мапа не є якесь спеціяльне й одиноке видання, а під ч. 38 входить у серію мап атласа, що його Географічне товариство у Вашингтоні започаткувало друком минулого року. Вже вийшло таких мап вісім. Буде їх разом понад 50, з темпом виходу — сім мап на рік. Крім того буде виданий повний покажчик 120,000 географічних назв. Товариство видало також окрему оправу, до якої можна вклеювати мапи під певними числами. Мапу друкується певного розміру, на одному аркуші. Коли всі мапи будуть вклеєні у відповідні місця — атлас прибере такого самого вигляду, як знаний Атлас України, що вийшов був перед війною у Львові під редакцією проф. В. Кубійовича.

У згаданому журналі цю мапу не названо, як пише М. С., „тріюмфом вільної людини" за прецизність її виконання, але, розіслана в кількості 2,250,000 примірників членам товариства, вона „приносить (або ліпше — ставить) у фокус негайний тріюмф і трагедію наших часів". Продукція географічних мап у ЗДА, а зокрема географічних товариств „Нешенел Джіоґрефік" та „Амерікен Джіоґрефік" у Ню Йорку, безперечно, найліпше, що можна зробити. Мапа подає надзвичайно багато даних, які годі перерахувати в газетній статті. Таких різних даних кожна нова мапа, як і старі видання з минулих років, дають багато. До речі треба згадати, що перевидаються тепер також старі настінні мапи великого розміру, і таким чином члени товариства мають у себе повний і найновіший їх вибір. Нам особисто вони не раз ставали в пригоді.

Серед цих останніх видань є й перевидана мапа Центральної Европи, на якій „російсько-польські кордони показані згідно з договорами та претенсіями на початок 1958 року". В тексті на цій мапі зазначено, як ці претенсії формулюються. Тут треба завважити, що Україна зазначена згідно з даними 1939 р., себто згідно з німецько-совєтським договором про розподіл Польщі. Вражає нас ще, що назви українських міст подані в московській транслітерації, як, напр., Рава Руская, Львов, Проскуров й т. д. Для земель Галичини подані зрусифіковані назви, а в дужках — старі польські. Так само для Молдавії та південно-західнього узбережжя Чорного моря аж до гирла Дунаю...

Через територію України, яка на мапі простягається приблизно до 31 рівника, грубшим друком зазначено: Волино-Подольская возвишенность" Ось у цій ділянці

(Закінчення на стор. 3)

ПРОҐРЕС У ЛІКУВАННІ СЕРЦЕВИХ ХВОРОБ І ПІСТРЯКА

Протягом минулого року наука зробила такі великі успіхи в справі лікування і дослідження природи хвороб, які забирали найбільше жертв, що тисячі людей сповнились новими надіями на успішне лікування і уздоровлення. Нові лябораторні дослідження і відкриття зміцнюють сподіванки, що медицина незабаром переможе жахливого ворога людства — пістряка. А хірурґи, застосовуючи нову техніку заміни праці серця досконалими серцевими помпами, здобувають щораз більше успіхів у справі операцій хворого серця.

Протягом багатьох років учені досліджували і вивчали ролю вірусів у захворюванні та розвитку пістряка. Минулого року науковці з Національного Інституту Здоров'я виділили вірусову субстанцію з досліджуваної пістрякової клітини. Коли цю субстанцію защепили здоровим молодим мишам і свинкам, вона викликала у цих тварин аж 23 різних види злоякісних пухлин, включаючи такі, які бувають на грудях, шкірі та нирках.

Експериментуючи далі, науковці знайшли, що вони можуть запобігти утворенню цих пухлин, впорскуючи імунізаційні речовини, виготовлені з того самого вірусу. Дев'ятдесят сім відсотків тварин, що дістали таку інєкцію, залишились здоровими після защеплення їм хворобоносного вірусу. Шістдесят сім відсотків неімунізованих тварин загинули від пістряка протягом п'ятьох місяців.

Як відіб'ються ці експерименти на справі боротьби з пістряком у людей ще невідомо. Але науковці рапортують, що, коли дальші досліди доведуть, що деякі види пістряка справді спричинює вірус, тоді медицина засягне дуже великих успіхів у боротьбі з цим страшним ворогом людства. Теоретично є надія, що можна буде навіть створити протипістрякову вакцину.

Одночасно минулого року була переведена колосальна дослідна праця над різними речовинами, що можуть бути ефективними у лікуванні хвороби. Вже п'ять років шпиталі, університети, лябораторії та індустріяльні заклади інтенсивно працюють, шукаючи хемічних речовин, корисних для боротьби з пістряком.

Понад 70,000 різних хемікалій і речовин досліджено для цієї мети. Їх випробувано більше як на мільйоні мишей з метою визначити їх протипістрякову дію. Спеціялісти запевняють, що від 400 до 600 матеріялів дають надію на ефективність і їх далі досліджують.

Хірургія серця повернула до нормального життя багатьох людей з дефективними серцями, особливо з дефективним кровобігом, спричиненим деякими хворобами або вродженою вадою серцевих органів. Успіхи хірургії дають змогу робити тепер операції серця, які ще недавно вважались за неможливі.

Протягом 1958 року запропоновано кілька нових, дуже простих для користування машин, які дають змогу хірургові робити дуже складні операції серця і кровоносних судин. Внаслідок цих досягнень багато людей, що не могли вільно дихати, живуть тепер нормальним життям.

Інші осяги в справі боротьби з серцевими хворобами включають відкриття нового середника, плазміну, якого вживають для ліквідації кров'яних згустків у кровоносних судинах, а також при серцевих атаках. Нові ліки проти високого тиснення крови не тільки ефективні самі по собі, але й підсилюють ділання інших ліків, уживаних проти високого тиснення крови.

Загальна Рада

Петро Одарченко

ІВАН ФРАНКО ПРО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

(5)

Треба миром, громадою! От тим то й ба, що Шевченко занадто добре знав свою громаду, добре бачив, що зібрати ту громаду до якоїсь громадської роботи, а ще до такої важкої роботи, як боротьба за права народні, безмірно трудно. Він бачив у тій громаді велику силу безтямности та духової несамостійности, і у нього іноді проривалося гірке слово:

А на громаду хоч наплюй,
Вона капуста головата!
А втім, як знаєш, пане брате, —
Не дурень, сам собі міркуй!

Оте „сам собі", то була найтяжча рана в Шевченковій душі, і не перестала бути нею і досі в душі кожного, хто бажав би працювати для рідної справи і бачить на кождім кроці брак проводу, брак товаришів і провідників, брак щирости і безкорисного віддання себе для тої справи, якій вони буцімто служать. Ся одинокість у праці і терпінню більше ніж вид ворожої сили гнітила душу Шевченкову, доводила її до погляду, що будущина українського народу крис в своїм лоні якісь великі, важкі катастрофи, у яких „потече сторіками

Кров у синє море
Дітей ваших...

Ся думка не покидала Шевченка ніколи. Воля українського народу являлась йому мов сонце, що сходить скупане в крові українських ворогів. І в своїм заповіті він кличе землякам:

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте!

...Для нас, одноднєвних мух, що жиють нинішнім днем, його короткими турботами і надіями, важко знати, що нам самим діяти, до чого простувати, як держати себе на нашім короткім шляху. І тут стає перед нами великий Шевченків заповіт:

Свою Україну любіть!
Любіть її, во врем'я люте,
В остатню скорбную мінуту
За неї душу положіть.*)

Обово'язок кожної праведної та чесної одиниці супроти своєї вітчини розуміє Шевченко дуже високо:

Я так її, я так люблю
Мою Україну небогу —
За неї душу погублю!

Високе почуття того обов'язку надихало його тою безмежною любов'ю до України, яко цілости, а особливо любов'ю до її великої робучої маси, до того найменшого брата, до тих рабів незрячих гречкосіїв, із яких він бажав бачити людей і братів в повнім високім значенню. Те саме почуття надихало його гарячою ненавистю та погордою до всіх ренеґатів, до всіх тих, хто матір забуває, хто відцурався її чи для уряду та пенсії, чи з остраху перед сильними світу, чи, нарешті, заглибившися в високі привиди філософії, науки, відірваної від життя і затопленої в абстрактах, у яких розпливалися конкретні потреби, інтереси й прикмети рідного народу. В такім значінню я розумів би ті Шевченкові слова, за які так часто докоряв йому небіжчик Драгоманов:

Якби ви вчились так, як треба,
То й мудрість би була своя.
А то залізете на небо:
І ми не ми! І я не я.

Заким будемо докоряти Шевченкові за те, що він в отсих словах та в іронізуванню над современними огнями станув ворожо супроти загальнолюдського поступу, супроти европейської науки та її світочів, пригадаймо, які зразки тої науки та того поступу міг мати перед очима Шевченко, пишучи ті слова в 1846 році. Пригадаймо, що німецька ідеалістична філософія Шеллінґа та Геґеля перемінилася в многих росіян у доктрину деспотизму; що при кінці 30-их років Белінський іменем тої філософії величав російську автократію. Ся філософія була в Росії також сильною підпорою національного централізму, який уперто замикав очі на існування національностей і їх спеціяльних потреб і бачив тільки держави, їх державні язики та інтереси...

Не забуваймо, що ...увага інтеліґентних людей до соціяльних питань і змагання до поправи стану найширших робучих верстов — що навіть се наскрізь чоловіколюбне змагання в Росії довгі роки служило претекстом для відтягання української інтеліґенції від рідного українського ґрунту, піддержувало духа національної централізації та неґації України й її окремих інтересів. Що Шевченко супроти сеї громадної епідемічної апостазії найкращих українських сил бажав українцям своєї мудрости, це не значить, що він домагався, аби вони покинули вчитися у чужих, освіченіших народів. Ні, він виразно, в тім самім Посланію, зазначував одиноко розумну дорогу: і чужому навчайтесь і свого не цурайтесь. Се повинна бути та своя мудрість — синтеза свого рідного матеріялу, свого життя зі здобутками чужої, загальнолюдської чи властиво чільної людської науки...

(Кінець буде).

*) Цитовані уривки з творів Шевченка Франко подавав за сучасними йому виданнями „Кобзаря", які мали помилки.

МАПА ДВОХ САТЕЛІТІВ

(Закінчення зі стор. 2)

можна було б багато зробити, хоч би спеціяльним листуванням з редакцією журналу і з самим Товариством. З особистої практики знаю, що на всяку ділову заввагу вони відповідають.

М. С., на жаль, не завважив, що на мапі зазначено: „Для території, переданої Росії Польщею після другої світової війни, назви в дужках подані в польській транскрипції". На це вище ми вже звернули увагу. Ця мапа охоплює частину України на схід до 27 рівника. Назви Карпатської України й її міста подані в московській транслітерації, так само як Буковина й вся Галичина, в якій більші міста мають в дужках польські назви. Маштаб — 34 милі на цаль — не дуже детальний.

Тепер про саму статтю в журналі за вересень 1958 р. Це не перша стаття про Польщу, пару років була подібна. Ця остання написана не членом редакції журналу, а випадковим кореспондентом, і тому є в ній чимало неточностей. Наприклад, на стор. 386 подані три мапи: 1914 р., на якій Польщі немає, а Львів названий Лембергом; на мапі 1923 року Польща є, але Львів названо Львувом, а в дужках „Лембергом", назва, яку вживалося в минулому в Австрії; нарешті на третій мапі 1958 року подано „Львов", а в дужках „Львув".

На стор. 390 читаємо про „меншинні групи, які відійшли або відходять". Автори говорять, що в сучасній Польщі меншини зникли. У довоєнній Польщі щонайменше 30 відсотків були поляки тільки за громадянською приналежністю. Багатомовне населення включало 6 мільйонів українців, білорусів (вайт-рашен) та рутенів (!) і 750 тисяч німців. Було також три мільйони жидів. Більшість українців проковтнув Совєтський Союз, усі, за кількома вийнятками, німці втекли або вислані. Щождо жидів, то залишилося їх 50 тисяч"...

У другому розділі говориться, що „внаслідок зникнення меншин, Польща втратила селянське вміння українців, технічний та адміністративний таланти німців і комерційну активність жидів, але тертя і часом убивства, що випливали з польського життя також практично зникли. Сьогодні Польща на 95 відсотків є одноцілою країною, яка говорить одною мовою, має одну релігію та звичаї і стоїть перед обличчям однієї тієї самої перспективи".

М. С., згадуючи Палац Культури, що його подарував Сталін Варшаві, не помітив певного гумору автора статті, який навів ось такий вислів варшав'ян: „Де б ви не пішли у Варшаві, Палац завжди видно на виднокрузі. Для чужинця ця будова є пожиточною, однак у поляків її присутність викликає подразнення". І ще наводить він такий вислів поляка: „Найліпше місце, щоб фотографувати Варшаву, це — Палац, одиноке місце, коли ви не можете Палацу бачити!"

Повчальний вислів про ментальність москаля, який поставив цей палац, щоб він завжди нагадував поневоленому народові про господаря. В Мадярщині, як відомо, повстанці зне[?]ли статую Сталіна, залишивши тільки чобіт, як символ московської брутальности.

Відділ Укр. Конґресового Комітету
в ГАРТФОРДІ
при участи Української Школи і других Українських Організацій
— влаштовує —
ШЕВЧЕНКІВСЬКУ АКАДЕМІЮ
в неділю, дня 15-го березня 1959 р.
в год. 4:00 по полудні
в авдиторії ЮНЬЙОР ГАЙ-СКУЛ,
при Рос Потнам вулиці — в Гартфорді.

В ПРОГРАМІ:
Доповідь, в мистецькій частині виступ Українського Національного оХру та інсценізація Української Вечірньої Школи.

УКРАЇНЦІ ГАРТФОРДУ!
СВОЄЮ ЧИСЛЕННОЮ УЧАСТЮ ВШАНУЙМО ПАМ'ЯТЬ НАЙБІЛЬШОГО СИНА УКРАЇНИ.

КОМІТЕТ ОБ'ЄДНАНИХ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ м. НЮ ЙОРКУ
ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ
і
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. Т. ШЕВЧЕНКА
— влаштовують —
в неділю, 15-го березня 1959 р.
в год. 7:00 вечора
в залі ВАШИНҐТОН ІРВІНҐ ГАЙ СКУЛ
при 17-ій вул. і Вашинґтон Ірвінґ Плеці
в НЮ ЙОРКУ
ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ
— присвячений —
145-им РОКОВИНАМ
з дня народження Генія України

В ПРОГРАМІ:
Промови: Д-р Б. РОМАНЕНЧУК — в українській мові;
Адв. І. ФЛИС — в англійській мові.
В МИСТЕЦЬКІЙ ЧАСТИНІ:
Солістка Ню Йорк Сіті Опери — Марія ЛИСОГІР; Артистка — В. КАЛИН; Мужеський хор „ГОМІН" під дириґ. М. КОРМЕЛЮКА і Капеля Бандуристів під дириґ. Романа ЛЕВИЦЬКОГО. При фортепіяні — п. Оля ДМИТРІВ.

Дохід призначений на Дім Української Культури в Ню Йорку.

УКРАЇНЦІ ВЕЛИКОГО НЮ ЙОРКУ!
Своєю численною участю вшануймо пам'ять найбільшого Сина України.

Українська Студентська Громада і Об'єднання Молодих Укр. Мистців
— в Америці —
СТИПЕНДІЙНИЙ
КОНЦЕРТ

ЮРІЙ БОГАЧЕВСЬКИЙ
БАС-БАРИТОН

НЮ ЙОРК — Неділя, 12 квітня 59
ФИЛАДЕЛФІЯ — Субота, 18 квітня 59
ШИКАГО — Неділя, 26 квітня 59
ДІТРОЙТ — Неділя, 3 травня 59
КЛИВЛЕНД — Субота, 9 травня 59

Частинний дохід на фонд Катедри Українознавства.

Ія і Любомир Мацюк починають свої концертові виступи у ЗДА

Ія Мацюк

Любомир Мацюк

Филаделфія. — Ія і Любомир Мацюки, подружжя мистців-співаків, що прибули із Бразилії до ЗДА на концертові виступи, починають уже наприкінці цього тижня серію своїх мистецьких концертів. Перший такий концерт відбудеться в неділю, дня 15-го березня ц. р. у Дітройті, другий у Филаделфії в неділю, дня 22-го березня і третій у Нюарку в неділю, дня 29-го березня. Водночас із цим іде підготова до концерту в Ню Йорку, який відбудеться мабуть дня 18-го квітня ц. р. Пані Ія Мацюк відома із своїх концертів, що відбулися у ЗДА наприкінці 1957 року. Її чоловік Любомир Мацюк відомий із театральних і концертових виступів у Німеччині і в Бразилії, куди переселилися п-тво Мацюки в 1947 році і де працювали за фахом, навчаючи в школах співу і виступаючи у бразилійських театрах, музичних товариствах, в радіо і в телевізії. Любомир Мацюк вчився співу ще в Музичному Інституті ім. Лисенка у Львові і був стипендистом фонду ім. Олександра Мишуги та лавреатом першого конкурсу молодих співаків у Львові. Після першої окупації Західньої України Совєтами, виїхав у Німеччину, де продовжував свої студії в Консерваторії Кліндворт Шарвенка у Берліні, і потому у Відні в Музичній Академії, як теж у приватних вчителів. У програмах їхніх концертів найкращі речі з української і світової вокальної творчости.

● У зв'язку з широкою амнестією на Кипрі тамошня преса вперше широко й свобідно пише про таємничого керівника підпільно - революційної кипрської організації, полковника Ґеорґа Ґріваса. Виявляється, що він прибув з Греції на Кипр уночі проти 9-го листопада 1954 року, човном пачкарів, і висів у відлюдному місці. Через чотири дні після того він уже почав вишколювати революціонерів - підпільників. 25,000 англійських вояків і весь поліційний апарат даремне розшукували його протягом чотирьох років. Він має скінчену військову академію в Атенах. Під час останньої війни боровся проти італійців і німців та співпрацював з англійцями.

Число проданих авт в лютому ц. р.

Дітройт. — Зі звіту автомобільної продукції виходить, що число авт, проданих в лютому ц. р., збільшилося на 26 відсотків в порівнянні з тим самим місяцем 1958 року. В лютому продано 405,300 авт, а в січні і лютому ц. р. продано 833,000 авт, це значить на 19 відсотків більше як в тих двох місяцях минулого року. В останньому тижні лютого продавано пересічно по 18,600 нових возів денно, а минулого року тільки по 16,000 возів денно. В тижні, що закінчився 7-го березня, випродуковано коло 133,000 нових авт, на 4 відс. більше як в тижні, що був перед тим; а в тому самому тижні 1958 року продукція авт становила тільки 83,892 авта. Тягарових авт випродуковано в тижні до 7-го грудня — 23,363, а минулого року — 17,523.

ВІДДІЛ КАРПАТСЬКОГО СОЮЗУ в ШИКАҐО
при моральній підтримці обох місцевих центральних Організацій — Ліги АУП і Об'єднання У-АГО-
відзначає в місяці березні цього року
20-ті РОКОВИНИ ПРОГОЛОШЕННЯ
САМОСТІЙНОСТИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ
СВЯТОЧНОЮ АКАДЕМІЄЮ
що відбудеться
в НЕДІЛЮ, дня 15-го БЕРЕЗНЯ 1959 р.
в год. 2:30 по пол.
в авдиторії ШКОЛИ ШОПЕНА.

Святочну промову виголосить гість з Канади
д-р СТЕПАН РОСОХА,
бувший містоголова Сойму Карпатської України і член Головної Команди Січі.

У мистецькій частині свята виступлять відомі мистці-співаки з Канади у складі:
Іраїда ЧЕРНЯК — сопрано; Лідія ГОЛОВКО — альт;
Андрій СОРОКА — баритон; Григорій ШВЕДЧЕНКО — тенор; К. ОЛЕШКЕВИЧ — форт. супровід.

Управа Відділу Карпатського Союзу в Шикаґо

Карпатський Союз в Ню Йорку
— влаштовує —
в неділю, 22-го березня 1959 р.
в год. 5:00 по полудні
в Авдиторії ШКОЛИ СВ. ЮРА — в НЮ ЙОРКУ
СВЯТО 20-літніх РОКОВИН Державности Карпатської України

Промову виголосить
д-р В. КОМАРИНСЬКИЙ,
б. шеф преси й інформації при уряді.
Проф. А. ШТЕФАН, голова Сойму
зложить декларацію уряду Карпатської України.

В мистецькій частині виступають:
Хор церкви св. Юра. — дириґент проф. Т. ОНУФРИК,
Сольоспів — В. БОГАЧЕВСЬКИЙ та інші.

Для відзначення цієї важливої події у Визвольних Змаганнях Українського Народу і для маніфестування нашої національної та державної єдности, запрошуємо Українські Організації та Громадянство до ласкавої участи.

Святочний Комітет

ВИСТАВКА ОБРАЗІВ С. КІНДЗЕРЯВОГО — ПАСТУХОВА

(Літературно - Мистецький Клюб, 149 — 2-га Евеню)

Хто любить мистецтво, повинен відвідати виставку творів молодого маляра С. Кіндзерявого - Пастухова, — другу з черги.

Тут ряд оригінальних образів, з величними композиціями на теми Св. Письма.

Витончена краса обрисів і полум'яна барвність, характерні для таких монументальних картин, як: „Воскрешення Лазаря", „Христос — Вседержитель", „Хождіння по водах", „Воскрешення доньки Іаїра" (цікаво порівняти з славнозвісною картиною Рєпіна), „Голгота" й інші.

Картини С. Кіндзерявого-Пастухова, не будучи іконами, близькі до них духовною красою і задумом і свіжістю кольорів.

Вони не зостаються на ступені ілюстрації до вибраних текстів, але піднімаються до передачі їхнього віронавчального духа: в сенсі і характері зображення — життьового і повного світла, без обмирщення, яке незгідне з суттю самих текстів.

На виставці будуть показані також чудові пейзажі: ціла серія їх — від веселки над золотистими нивами і хутором в далечині, і аж до вражаючого свіченнями в півнеба світанку над дзеркалом озера.

Відкрита виставка в Літ.-Мист. Клюбі в Ню Йорку від 15-го березня і до кінця цього місяця, в другій половині дня, наприкінці тижнів, в суботи від 8—10 і в неділі: від 1—8.

Хто бачив торік першу виставку С. Кіндзерявого-Пастухова, може, порівняти теперішні твори з попередніми, судити, наскільки мистець виріс. Він почав, як талант-„самородок", і за короткий час показав, що міг би бути, в нові періоди творчости, заступником Куїнджі.

Але для цього потрібні: час, праця і також — підтримка громадськости.

В. Барка

Українська Літературно-Мистецький Клюб
Ню Йорк, 149, 2-га Ев.

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю дня 13-го березня ц. р. відбудеться в приміщенні Клюбу четвертий концерт молодого піяніста Романа Рудницького із серії „Архітвори для фортепіяну". У програмі твори Бартока, Ревуцького, Пуляна, Прокоф'єва, Варвінського й Антона Рудницького. Пояснюватиме програму д-р Антін Рудницький. Початок о годині 8-ій вечора.

Повідомляємо Приятелів і Знайомих, що
в НЕДІЛЮ, 15-го БЕРЕЗНЯ 1959 р.
в год. 12:00 впол.
в церкві св. Юра в Ню Йорку
буде відправлена
ПОМИНАЛЬНА СЛУЖБА БОЖА
за вічний спокій Душі
НАШОГО НЕЗАБУТНЬОГО МУЖА І БАТЬКА,
д-ра Олександра ДЕРЕША

ДРУЖИНА й ДІТИ

Об'єднання Мистців Українців в Америці
Неділя, 15-го березня 1959 р.
в год. 1:00 по полудні
— ВІДКРИТТЯ —
ВИСТАВКИ ОБРАЗІВ
артиста-маляра
Сергія Кіндзерявого-Пастухова
Виставка буде відчинена:
по СУБОТАХ — від 8-10 год. вечора
по НЕДІЛЯХ — від 12-8 год. вечора.

Округний Комітет Відділів УНСоюзу в Нюарку
скликає на
НЕДІЛЮ, 22-го БЕРЕЗНЯ 1959 р.
в приміщенні
УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛІ
при 180 Вільям вул. — в Нюарку
ТРЕТІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ
Відділів УНСоюзу Нюаркської Округи

На порядку нарад:
1. — Відчинення Зборів і вибір Президії;
2. — Прийняття протоколу 2-их Загальних Зборів;
3. — Звіти Окружної Ради, дискусія, прийняття звітів;
4. — Вибір Окружної Ради та Контрольної Комісії;
5. — Підготова до 65-літнього ювілею УНСоюзу;
6. — Ювілейна кампанія УНСоюзу.

У Зборах беруть участь, з правом голосу, представники Відділів нюаркської округи, а саме по два делеґати від кожного Відділу та всі конвенційні делеґати на 24-ту Конвенцію УНСоюзу, зглядно їх заступники, з таких місцевостей:

НЮАРК, ІРВІНҐТОН, МЕЙПЕЛВУД, РАГВЕЙ, ЕЛИЗАБЕТ, ГИЛЛСАЙД, ЛИНДЕН, АЙСЕЛИН

В нараді візьме участь
д-р Ярослав Падох,
головний секретар Українського Народного Союзу.

ДО УЧАСТИ В НАРАДІ ЗАПРОШУЄМО, КРІМ ДЕЛЕҐАТІВ, ТАКОЖ ВВЕСЬ СОЮЗОВИЙ ЗАГАЛ ТА ВСЕ МІСЦЕВЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО.

ПОЧАТОК — в год. 3:00 по полудні.

За Окружну Союзову Раду:
Юліян БАРАНЮК — голова; д-р Осип УТРИСКО — секретар; Василь САЛАБУН — касир

Увага! ВІДДІЛИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ **Увага!**
НАДГУДСОНСЬКОЇ ОКРУГИ:
25, 70, 170, 171, 196, 213, 270, 275, 281 286, 287 і 380.
В суботу, 21-го березня 1959 р.
в год. 6:00 вечора
в УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ ДОМІ
при Фліт вул. і Овкленд Евеню — в Джерзі Сіті
— відбудуться —
ОКРУЖНІ ЗБОРИ НАШИХ ВІДДІЛІВ

У Зборах візьмуть участь:
Дмитро ГАЛИЧИН — головний предсідник УНСоюзу;
д-р Ярослав ПАДОХ — головний секретар УНСоюзу;
мґр. Іван СКОЧИЛЯС — організатор УНСоюзу.

На порядку нарад, крім створення постійного ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ ВІДДІЛІВ УНСоюзу НАДГУДСОНСЬКОЇ ОКРУГИ, є багато актуальних організаційних і громадських справ. Тому закликаємо всіх членів названих Відділів та їх Управи до масової участи в цих важливих Зборах. Гостям раді.

ІНІЦІЯТИВНИЙ КОМІТЕТ

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Миш.

З діяльности Українського Культурно-Освітнього Т-ва при Мишиґенському стейтовому університеті

Мишиґенський стейтовий університет — це один з більших університетів Америки (має 2,000 студентів), отож не дивно, що тут, як і в багатьох інших університетах ЗДА, є досить українців, які 1958 року, як уже подавалось у „Свободі", організували Культурно - Освітнє Товариство. Це Т-во другий рік свого існування започаткувало влаштуванням традиційного українського Свят - вечора, першого в історії цього університету.

Вечір цей влаштувано в суботу 18-го січня. Головою комісії для влаштування вечері була пані Марія Овчинник, а членами пані Оксана Мельник, та панни С. Кирилюк, Р. Скоробагата, П. Глухонюк Б. Кристаш. Виготовлення традиційних українських потрав, обладнання столів на 25 осіб і т. д. забрало багато часу й енергії, але вечеря випала дуже добре. На ній були, крім членів Т-ва українців, також гості - американці — професори університету, як от професор релігії д-р Ф. Донаґю з дружиною (українкою), проф. зоології й директор Музею М. С. Університету д-р Р. Бакер, проф. К. Бедекер та інші.

Після вступного слово голови Т-ва п. Зенона Мельника вечеру почали молитвою, яку провів д-р Ф. Донаґю, він же і парох Української Православної парохії міста Ленсинґ (місце осідку Університету) та співом коляди „Бог Предвічний". Потім пані подали борщ, узвар, куттю і т. д. Під час вечері, яка тяглась коло двох годин, грамофон грав українські колядки та інші українські мелодії, а українці вели розмови з американцями про Україну, її культуру й звичаї та особливо про її боротьбу за незалежність. На кінець вечері д-р Ф. Донаґю запропонував „згідно з українським звичаєм", відспівати „многая літа" паням Марії Овчинник та Оксані Мельник, що найбільше труду поклали для виготовлення вечері, та американським гостям професорам.

Ця вечеря була першим кроком в діяльності Т-ва у новому 1959 році. Тепер утворено такі комісії: радієва, голова — п. Орест Аварський, члени — панни Р. Скоробагата і Б. Кристаш. Завданням цієї комісії є організувати та провадити радієві передачі на українські теми в місцевій університетській станції. У програмі уже намічено подати матеріяли про Т. Шевченка, Ів. Франка, гетьмана Ів. Мазепу та композитора Мик. Лисенка. Пояснення цих передач будуть в англійській мові, бо їх завданням є ширення правди про Україну серед американського загалу.

Друга комісія — виставочно - музейна; —голова д-р Михайло Овчинник, члени — С. Ільницький, Б. Мельничук та панна Р. Глухонюк. Комісія та має організувати при університетському музеї українську виставку та виставки на Фестивалі усіх народів, яка щороку відбувається тут на весні.

Третя комісія вивчає, збирає, рекомендує або дістає для університетської бібліотеки публікації, що правдиво насвітлюють історію, культуру, та боротьбу за незалежність України. Головою цієї комісії є п. Зиновій Мельник, а членами панна Соня Кирилюк, п. Ф. Словинський, Є. Кирилюк та А. Білецький.

Для виконання цих завдань нашому невеличкому Т-ву потрібна деяка допомого збоку української спільноти у виді надсилки публікацій, українських речей для виставки тощо, але про це докладніше іншим разом.

М. О.

Йонґставн, О.

Похорон сл. п. Ю. Присташа

9-го лютого ц. р. несподівано відійшов у вічність в шпиталі св. Єлисавети бл. п. Юрій Присташ в 69-му році життя в присутності своїх найближчих приятелів, з якими міг ще в послідне попрощатись.

Покійний Юрій Присташ народився вселі Дашівка, повіт Ліско, Західня Україна. До Йонґставну приїхав з Ґері, Індіяна, 1915 р. Його дружина, Катерина, померла в 1936 р. Покійний залишив трьох синів, Михайла, Миколу, Івана та дві дочки, Анну і Ксеню як теж 15 внуків. Юрій Присташ був діяльним громадянином, твердої лемківської вдачі, і дорожив тим, що він із українського народу. Хоч скінчив тільки сільську школу, але міг творити так, немов би мав вище образування. Був також впливовим між суддями, політиками і чужими людьми. Помагав людям набувати американські горожанські папери. Відвідував хворих по шпиталях без різниці їх релігійних поглядів. В 1917-му році зорганізував Українсько - Американський Політичний Клюб, який започаткував Український Народний День в гарнім парку Айдора 1931-го року. При Клюбі були два спортові товариства, які були доброю пропаґандою українського імени між чужинцями. Був одним із перших організаторів української православної церкви св. Петра і Павла в Йонґстаьні, як також Братства св. Івана Хрестителя Відд. 230 УНСоюзу і других організацій. Був першим головою Йонґставнського Відд. УККА, був конвенційним делеґатом заб. союзів і на Соборі Українських Православних Церков в Шикаґо. Організував національні свята і всякі інші імпрези. Був щедрим на народні цілі в старому краю і тут в Америці. Підтримував Українську Радіову Годину в Питсбурґу.

Похорон відбувся з заведення Йосифа Шульца & Сина о год. 9-ій рано 13-го лютого до української православної церкви св. Петра і Павла. Присутні були сотки людей, місцевих і позамісцевих, зі Шарону, Ґрінвіл, Ню Кессел і Питсбурґа, Па. Повно квітів - вінків і чужих урядових людей. Це було доказом, що Покійний Юрій заслужив собі на такий величавий похорон. В похороні тім взяли участь три священики місцевий прот. о. Василь Олійник зі Шарону, о. Василь Дяків і о. Слюсарчук з Ню Кессел, Па., а церковний хор під дириґентурою проф. Юрія Скибинецького мелодійно відповідав на хорах. Зворушливу проповідь про діяльність та заслуги Покійного виголосив о. В. Олійник українською, а о. В. Дяків англійською мовами. Покійного поховано на цвинтарі тої самої парафії, біля його дружини Катерини. Послідне слово мали о. Слюсарчук, директор Укр. Рад. Год. в Питсбурґу інж. Михайло Комічак і п. Михайло Ярош — голова УККА в Йонґставні. З цвинтаря всі переїхали до прафіяльного павільйону на трапезу, яку приготовило церковне Сестрицтво, де забирали слово прот. о. Вас. Олійник і Осип Венґжин в справі Укр. Рад. Год., якою покійний Юрій Пришташ так дорожив. Зібрано 103.50 дол. Молитвою і відспіванням Вічная Пам'ять закінчено ці сумні сходини.

Осип Венґжин

Зі Спорту

НОВІ ПЕРЕМОГИ УВК „ПЛАЙ"

Кемден. — 8 березня 1959. — Коли організатори турніру вручали змагунам „Плаю" трофеї переможців, голова українського Клюбу приймав вислови признання від одного з провідних діячів Американського Відбиванкованого Союзу. Свої ґратуляції, зложені на руки інж. М. Лепкалюка, закінчив він словами: „Ви належите до таких людей, для яких немає нічого неосяжного. Я бачу, що коли Ви до чогось прямуєте, то жадні труднощі не здержать Вас ані не звернуть з дороги до обраної цілі". Такий комплімент нашим спортовцям „Плаю", а зокрема інж. Лепкалюкові, нас зовсім не здивує, коли пригадаємо собі ще недавні початки „Плаю" і пляни інж. Лепкалюка про цей Клюб, що їх він так послідовно здійснює. Знаємо, що голова „Плаю" доказує у спортовому світі те, що вже давніше вспів доказати у бизнесовому своїм будівельним підприємством.

Нові перемоги „Плаю" минулої неділі в Кемдені потвердили ще раз, що українські відбиванкарі вповні заслуговують на високі оцінки, досі одержані від американської преси. „Українці — це найкраща дружина, яка майже певно добуде чемпіонат" — писав „Ди Івнінґ Сан" з Балтімору напередодні турніру в цій місцевості.

„Найбільше успішним клюбом у турнірі буде мабуть збірна Ураїнців, яка вже здобула першенство в Ню Йорку та Балтіморі" — подав дещо пізніше часопис „Бінґгемтон Сан". А „Скрентон Таймс" називав таки „Сензаційним Український Відбиванковий Клюб з Ню Йорку, який має в Будишині найкращого змагуна Америки, та в другому репрезентанті Юґославії Ю. Йоштові найкращого стинача".

Ці два змагуни, до речі перший серб, а другий словінець, вчитель біології і здобувець звання найкращого змагуна 1958 року, наділюваного фундацією Гельма у Льоо Анджелесі, є тільки частиною успішного Клюбу, який сягає по лаври чемпіона сходу, а може і цілого ЗДА. Противники „Плаю" доцінюють не тільки ці дві справжні зірки на відбиванкованому небозводі, але Український Відбиванковий Клюб як цілість, з Трешньовським, Соханом, Заяцем, Кутаном, Гринішаком і Чумою. Бо хоч Будишин визначається всебічною грою в полі та під сіткою і громовими сервами, а Йошт найсильнішими стинками, то цілої сили і красій відбиванці „Плаю" додають всі таки змагуни нашого Клюбу. Трешньовський замітний рівновагою духа, погідним обличчям і грізними стинками лівою рукою, Сохан, капітан „Плаю", твердими сервами і точними викладами (за це був вибраний в Балтімор до збірної турніру). Заяць тактичною грою в полі і джентельменською поставою, Гринішак феноменальним вискоком, елястичністю та дуже точними подачами, а Чума і Кутан вповні дотримують кроку своїм співзмагунам. Кожний з них додає грі „Плаю" кольору та краси сцементованої зіграної цілости.

Від початку до кінця турніру в Кемден слово „Юкрейнієнс" не сходило з уст учасників та глядачів, які бачили в „Плаї" найсильнішого претендента на першуна. Хоч „Плай" розпоряджав тим разом тільки шісткою змагунів, він виявився добре зіграною та кондиційно витривалою групою. Українці розправилися зі своїми суперниками в чотирьох перемогах, втрачаючи в них тільки один сет у першій зустрічі з ІМКА Вунсакет, командою, яка здобула друге місце в турнірі. Поодинокі висліди: Плай — Сентрал Квінс, Н. Й. 2:0 (15:7), (15:12); Плай — Бінґгемтон 2:0 (15:12), (15:5); Плай — Вунсакет 2:1 (10:15), (15:13), (12:10); та фінал: Плай — Вунсакет 2:0 (10:7),)15:13).

Фінальну зустріч закінчив „Плай" виграною у двох сетах, але тут звели українці завзятий бій за кожний м'яч. Спочатку другого сету прийшлось нашим надробляти дефіцит шести точок при стані 6:0 для Вунсакет. Тут здається не один симпатик українців мав нагоду переконатися в силі „Плаю" та випробувати при цьому силу свого гарячого серця в обличчі поразки своїх. Щасливий кінець вилікував всі сумніви та болі симпатиків, які могли з насолодою переможців відпочити в неділю після переживань суботнього турніру.

В цьому кемденському турнірі взяло участь дванадцять команд, з яких п'ять перших місць зайняли: 1 — Плай, 2 — Вунсакет, 3 — Бінґгемтон, 4 — Кемден, 5 — Нюарк. У висліді цих змагань „Плай" ще більше закріпив за собою перше місце в точкуванні клюбів за участь в турнірах сходу. Після Кемдену цей показник клюбів та точок на вершку виглядає наступно:

1. УВК „Плай" — точок	26
2. Нюарк —	18
3. Бінґгемтон —	18
4. Ст. Джов Лід	13
5. Вунсакет —	11

Змагуни „Плаю", Трешньовський, Будишин, Йошт, Сохан, Заяць і Кутан, дали в останньому турнірі зі себе все що могли, щоб причинитися до чергового великого успіху Українського Відбиванкового Клюбу. Ім'я його, „Юкрейніен Валей Бол Клаб", буде через довгі роки пишатися на перехідних трофеях та програмках річних турнірів Кемдену у списках кожнорічних чемпіонів.

В. С.

● У містечку Газлетон, Па, вибухла в готелі пожежа, в якій згинули три особи. 24 особи в тяжкому стані відвезено до шпиталю. Фронтова стіна готелю, який має 100 кімнат, завалилася.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Т-во „Свобода", 194 Відд. УНСоюзу в Ню Йорку запрошує Членів та їх родини на **Ювілейні Загальні Збори у сороклітя існування Товариства,** які відбудуться в п'ятницю, 20-го березня 1959 р., в год. 7:00 вечора, в кімнаті ч. 22 УНДому в Ню Йорку при 140-142 Друга Еве., з таким порядком нарад: 1. Відкриття Зборів та згадка про 40 років трудів і здобутків Товариства. 2. Прийняття протоколу попередніх Зборів. 3. Звіти Управи і Контр. Комісії. 4. Дискусія й прийняття звітів. 5. Вибір Управи і Контр. Комісії. 6. Справа пропам'ятної книги Т-ва. 7. Внесення й ухвали та 8. Закриття Зборів. Після дуже успішного ювілейного бенкету в дні 8-го лютого ц. р., Управа сподівається, що Члени своєю приявністю на цих Зборах, допоможуть перевести їх в спосіб гідний 40-літнього ювілею Товариства. — Управа.

ДІТРОЙТ, Миш. — Братство ім. „Св. Івана Хрестителя", 292 Відділ, повідомляє членів, що **Місячні Сходини** відбудуться в дні 15-го березня, год. 1.30 по полудні, в приміщенні УНДому, при вул. Мартін. На сходинах будуть порушені важні справи зв'язані з працею Відділу, тому просимо про численну участь. По сходинах можна буде вплачувати до рук касира грошові зобов'язання. За Управу: Петро Кізел, — голова, Дмитро Сулима, — секретар.

КАРТЕРЕТ, Н. Дж. — Тов. Запорожська Січ, Відділ 342. На Річних зборах дня 18. січня, 1959, вибрані до Відділового уряду: Гр. Волянський, предс., Яким Бартко, заст. предс., Іван Маркович, секр., о. Іван Гундяк, виконуючий обов'язки секр. під час недуги секретаря, Іван Мартинюк, касир, Павло Кавенський, заст. кас., Филип Білінський і Павло Кавенський, контролери, Іван Сокальський, Теодор Дацко і Микола Гамадик, доглядач хворих, Андрій Гамадик, господар залі, Іван Сокальський, прапорщик. Постановлено, що Відділ візьме участь в акції збірки фондів на цілі УККомітету і УНРади. Пожертви на потреби цих установ члени можуть складати під час Відділових зборів. Висловлено подяку урядові за дотеперішню працю і побажання хворому секретареві, Івану Марковичу, скорого повороту до здоров'я. Звертається увагу членам, які не можуть являтись на збори, що вкладки можна складати на руки о. Івана Гундяка.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

● РОЗШУКИ ●

Бл. п. ЯКІВ ЮРЧИК, народжений 6-го вересня 1914 року, який помер 19-го вересня 1948 р., в українському скитальчому таборі Войс-Бріле в Ашаффенбурзі, в Німеччині, залишив родину в ЗДА. Якщо ця вістка дійде до його родини, слід їй зголоситися до:
УНСОЮЗ
83 Grand Street
Jersey City, N. J.

Пошукую свою односельчанку, **ТЕТЯНУ ДЗУНДЗА,** доньку Анни і Афтанаса Дзундзи, зі села Підгорки, пов. Калуш, воєвід. Станиславів. Останні вісті про неї були з Німеччини (англійської зони) в 1945 р. Пошукують її родичі. Відомості про неї, або її саму, прошу писати на адресу:
Anna KOHUT
11½ Park Street
Amsterdam, N. Y.

ФОСТЯКА ДІОНІЗІЯ, родом зі Львова, пошукує його мама і брат Фостяк Богдан. Останньо перебував в Англії. Хто знав би щонебудь про його місце побуту, проситься писати на. адресу:
Bohdan FOSTIAK
1328 N. Campbell
Chicago 22, Ill., USA
За винагородою.
Англійські газети проситься передрукувати.

Посмертні Згадки

Павло ЗАПЛІТНИЙ, — років 67, родом із села Глібів, пов. Скалат, довголітній член і б. урядник 248 Відділу УНСоюзу ім. Б. Хмельницького в Коцвил, Па., упокоївся в Бозі, дня 13-го лютого 1959 р., по короткій а тяжкій недузі, прийнявши Найсвятіші Тайни. — Похорон відправив о. прот. Т. Форостій, із церкви св. Духа, на парафіяльний цвинтар, дня 17-го лютого 1959 р. — В. И. П.
С. Мудрий, секр.

МИХАЙЛО БЕНДЗА — довголітній член 364 Відд. УНСоюзу в Клівленді, (належав до УНСоюзу пів сотні років), номер 17-го лютого 1959 р. Покійний походив із с. Мокрий, пов. Сянік, Зах. Україна. Полишив у смутку 13 дітей і внуків. Похорон відбувся 20-го лютого 1959 р., із кат. церкви, при участи Родини й Членів Б-ва. Похований на цвинтарі Голі Гост. — Вічна Йому Пам'ять.
В. Владика, фін секр.

ТАРЗАН, ч. 4,224. Дві ями.

Тубільці пізнали Тарзанів геній, коли він наказував їм викопати другу яму побіч першої, яку залишено незакритою.

— Добре, Гіму, працю виконано, — сказав мавполюд. — Тепер виберете найшвидших бігунів.

Один за одним ми обдумано спричинимо, що Тантор буде нас здоганяти... Ми його доведемо до знищення при допомозі людської принади!